

КРАТКА ИСТОРИЯ НА ФУТЗАЛ

Николай Стайков

Произходът на футзал може да бъде проследен в Уругвай през 1930 г., където на фона на еуфорията, че отборът-домакин става световен шампион на първото Световно първенство по футбол се вижда как на всеки ъгъл в столицата Монтевидео много младежи практикуват футбол на баскетболни игрища поради недостиг на футболни площадки. От там тръгва идеята за футбол пет или познатото ни футзал. За основоположник на футзала се води проф. Хуан Карлос Серияни, който създава правилата на играта на малък терен с петима играчи за едно младежко състезание през същата 1930 г. Чрез заемки от правилата за водна топка, хандбал и баскетбол, се изготвят оригиналните правила на играта, които бързо са приети в Южна Америка и футзала става изключително популярен. Играта попада на практикуващите и през 1936 г., няколко държави от Южна Америка организират помежду си първия турнир.

През 1954 г. различни региони в Бразилия се обединяват върху общи правила на футзал и това дава началото на сериозен подем на играта. През 1965 г. се формира Confederacin American de Futbol de Salon (South American Futzal), състояща се от Уругвай, Парагвай, Перу, Аржентина и Бразилия, като с това се провежда и първото международно първенство, където Парагвай завоюва първата южноамериканска купа. Футзал прекосява Атлантическия океан към Европа заедно с много испански и португалски имигранти, завръщащи се от Южна Америка по това време. С продължаващото нарастване на спорта през 1974 г. се стига до създаването на FIFUSA, на Federacin Internacional de Futbol de Salon (Международна федерация по футзал), състоящ се от Аржентина, Боливия, Бразилия, Парагвай, Перу, Португалия и Уругвай. Под егидата на FIFUSA се провежда и първият световен шампионат в Сао Паоло, Бразилия, където домакините печелят.

В края на 1985 г. Сеп Блатер, тогавашният генерален секретар на ФИФА, и Жоао Хавеланж, тогавашният президент на ФИФА, решават съвместно да включат футзала към глобалното семейство на футбола. С това ФИФА започва разработването на програми за развитие на играта и въвеждане и утвърждаване на единни правила. Това води до провеждането на два експериментални турнира: първият в Испания през 1985 г. – с победител Бразилия и вторият турнир в Австралия през 1988 г. – с победител Парагвай. Следващата крачка в развитието на тази игра от страна на ФИФА е провеждането на първите две световни първенства в Холандия през 1989 г. и в Хонг Конг през 1992 г. като и двете се печелят от Бразилия.

След второто световно първенство по футзал, световните първенства започват да се провеждат през четири години като ФИФА през 1996 г. администрира първенството като Futsal World Championship в Испания, където взимат участие 16 отбора. Финалната среща е между отборите на домакина Испания и световния шампион Бразилия. Срещата е наблюдавана от 15500 зрители и победител става отборът на Бразилия. Четири години по-късно в Гватемала финалът се повтаря, но победител е отборът на Испания, който се превръща в хегемон на световния връх и следващото първенство в Китайско Тайпе. На изцяло европейския финал Испания се налага над отбора на Италия. Последните две световни първенства се провеждат в Бразилия през 2008 г. и Тайланд през 2012 г. На тях победител става отборът на Бразилия, като и на двата финала бие драматично след изпълнение на дузпи и продължения отборът на Испания. До момента са изиграни над 200 мача на световни финали, като средната резултатност е 6.78 гола на мач, което е близо три пъти по-висока резултатност от показаната на световните финали по футбол (табл. 1).

На последното първенство проведено се в Колумбия през 2016 г. голямата изненада бе поднесена от отбора на Иран, които успяха да отстранят на осминафиналите петкратния световен шампион – Бразилия след равенство 4:4 и изпълнение на дузпи 3:2. В крайна сметка отборът на Иран завърши на трето място след победа над Португалия, а последният действащ шампион е отборът на Аржентина, които побеждават Русия с 5:4.

Табл. 1. Класиране на Световни първенства по футзал (мъже)

Година	Домакин	Победител	Финалист	Трето място	Четвърто Място
1989	Холандия	Бразилия 	Холандия 	САЩ 	Белгия
1992	Хонг Конг	Бразилия 	САЩ 	Испания 	Иран
1996	Испания	Бразилия 	Испания 	Русия 	Украйна
2000	Гватемала	Испания 	Бразилия 	Португалия 	Русия
2004	Китайско Тайпе	Испания 	Италия 	Бразилия 	Аржентина
2008	Бразилия	Бразилия 	Испания 	Италия 	Русия
2012	Тайланд	Бразилия 	Испания 	Италия 	Колумбия
2016	Колумбия	Аржентина 	Русия 	Иран 	Португалия

Този ентусиазъм се отразява в Европа и UEFA организира първия турнир по футзал в Кордоба, Испания, през януари 1996 г., който е спечелен от домакините. След този турнир Изпълнителният комитет на УЕФА решава през април 1997 г., че трябва да се въведе пълен мащаб на Европейски шампионат.

Европейското първенство за първи път се провежда в Гранада, Испания през 1999 г. Русия е първият победител в драматичен финал срещу домакините. Мачът завършва 3:3, но Русия печели след изпълнение на дузпи. Испания компенсира загубата, като печели шампионата през 2001 г. в Москва след победа над Украйна. Украйна стига финала и през 2003 г., но отново губи, този път от домакина Италия. Испания, отвоюва Европейската корона през 2005 г. и 2007 г., като побеждава старите си съперници Русия и

Италия (табл. 2).

Табл. 2 Класиране на Европейските първенства по футбол (мъже)

Година	Домакин	Победител	Финалист	Трето Място	Четвърто място
1996	Кордоба Испания	Испания 	Русия 	Белгия 	Италия
1999	Гранада Испания	Русия 	Испания 	Италия 	Холандия
2001	Москва Русия	Испания 	Украйна 	Русия 	Италия
2003	Касерта Италия	Италия 	Украйна 	Испания 	Чехия
2005	Острава Чехия	Испания 	Русия 	Италия 	Украйна
2007	Порто Португалия	Испания 	Италия 	Русия 	Португалия
2010	Будапеща Дебрецен Унгария	Испания 	Португалия 	Чехия 	Азербайджан
2012	Загреб и Сплит Хърватска	Испания 	Русия 	Италия 	Хърватска
2014	Антверпен Белгия	Италия 	Русия 	Испания 	Португалия
2016	Белград Сърбия	Испания 	Русия 	Казахстан 	Сърбия

След пет финални турнири, състоящи се от осем отбора, състезанието е разширено до 12 през 2010 г. в Унгария, и се премества през месец януари. Победител е Испания, която бие Португалия 4:2 в Дебрецен. Хърватия организира събитието през 2012 г., като се привличат рекорден брой зрители, включително 14 300 за полуфиналната среща на отбора – домакин с Русия, които на свой ред губят драматично, отново от Испания с 3:1 след

продължения. На следващия турнир в Белгия на финала, Италия побеждава Русия с 3:1, а в спор за третото място отборът на Испания побеждава Португалия.

Последното европейско първенство се провежда през 2016 г. в Белград (Сърбия), където отборът-домакин достига до полуфиналите и отстъпва от отбора на Русия след равенство в редовното време, и гол в продълженията и краен резултат 3:2. В другия полуфинал Испания победи Казахстан с 5:3 и за осми път в своята история се класира за финал на Европейски първенства, където успя да спечели своята седма европейска титла с победа 7:3 срещу силния отбор на Русия.